

חנוכה (11)

העבודה בחנוכה, להכיר בחושך

הנה בעוד שאדם היודע כי נמצא הוא בחושך, מבין שאינו יודע הכל ולכן שואל את מי שנמצא באור, הרי אדם הסבור שהוא נמצא באור לא עולה בדעתו לשאול. אדם שמסתובב בעולם בלא להתבונן, לעולם לא יראה את הנפלאות שבבריאה, בכל פרח קטן. ולעומתו אדם שמתבונן, יודע להעריך כל פעם כשיוצא להתפנות. הרי בבית חולים הרופא עובד קשה כדי להוציא טיפת מים מאדם שכליותיו לא מתפקדות. "שאל יפתח אחד מהם או יסתם אחד מהם", הכל משותק. וזו עבודה של חנוכה: להסתכל ולראות את החושך, להכיר בחושך לדעת שמה שסברנו על סמך מה שראינו בעינינו הבריות אינו נכון, כי הן רימו אותנו שכביכול אנו באור בעוד שבאמת היינו בחושך. ובמקום להסתכל בעיני בשר מוטל עלינו להביט בהגיון ולראות מי עשה את כל העולם הנפלא, ואיך הוא עובד? ולהגיע למסקנות באמת ובכנות. כיום העולם נמצא במצב שאין נותן לאדם להיות עם עצמו. יש 'חדשות' יש טלפונים ואם הוא בדרך, אז יש פלאפונים. אבל אדם צריך לעצור בכדי להכיר את החושך ולחפש את האור לפתוח עיניים ולהתבונן במציאות באמת, ולראות את 'מלא כל הארץ כבודו', את 'כולם בחכמה עשית' ברכת בורא פרי העץ למשל, צריכה להאמר מתוך התפעלות קרובה לעלפון. רב פינקוס זצ"ל בספרו "חנוכה"

כח התפילה

כתוב בתורה, משה רבינו לפני מותו בירך את שבט לוי: "ברך ה' חילו ופועל ידיו תרצה מחץ מתנים קמיו ומשנאיו מן יקומן" (דברים לג), פירש רש"י "ברך ה' חילו", ראה שעתידים חשמונאי ובניו להלחם עם עובדי כוכבים, התפלל עליהם, לפי שהיו מועטים, י"ב חשמונאי ואלעזר, כנגד רבבות אנשים, לכך נאמר "ברך ה' חילו ופועל ידיו תרצה". מבואר כאן שגבורת החשמונאים להלחם כנגד הרבבות שבאו נגדם, היה מכח תפילתו של משה. אמנם יש להתבונן בזה, הלא מלחמה של י"ג אנשים נגד רבבות לא תתכן במציאות, ובדרך הטבע אין כל סיכוי שינצחו, א"כ מב מקום לתפילתו של משה על דבר שכזה? אלא למדנו מכאן יסוד עצום: אי אפשר להשיג מאומה ללא תפילה ועל ידי תפילה אפשר להשיג הכל. לולי התפילה לא היו מקבלים חשמונאים שום עזר שמים, ולאחר התפילה קבלו סיעתא דשמיא עצומה עד שנצחו י"ג אנשים רבבות חיילים.

ספר "אוצרות התורה חנוכה"

כח היחידים במשך הדורות

לאורך כל הדורות ניהלו יחידים, בודדים, את המאבק להפצת האמונה הזכה בבורא עולם ושמירה של ייחודו של עם ישראל. "כי אתם המעט מכל העמים... לא מרובכם מכל העמים חשק ה' בכם ויבחר בכם וכו'..." (דברים ז), תמיד היינו מיעוט, שכל העולם נגדנו. אברהם אבינו נקרא אברהם העברי, אמרו חז"ל שכל העולם כולו בעבר אחד והוא בעבר אחר (ב"ר מ"ב) זהו היסוד של עם ישראל. מרדכי היהודי נקרא בפסוק "איש יהודי", אמרו חז"ל (א"ר פ"ו) משום שייחד את שמו של הקב"ה נגד כל באי עולם, ולפיכך נקרא יהודי, אל תקרא יהודי אלא יחידי. הדעה ההמונית, המקובלת ברבים, מעולם לא ערערה את נחישות דעתם של אותם יחידים, שניצחו כשכלם מן העבר האחד והם מן העבר האחר. 'רצון האמון', 'דעת הקהל' 'כולם אומרים', אלו מושגים, שמעולם לא שינו את עמדתם של גדולי ישראל. הם מעולם לא סברו כי עליהם לספק את 'רצון הציבור', ולא נטו אחרי הולכי הרוח ההמוניים של הציבור.

ספר "אוצרות התורה חנוכה"

ההכנה למצות ההדלקה

בספר "הצדיק רבי שלמה" מסר אחד מתלמידיו של רבי שלמה בלון זצ"ל כי פעם הראשונה שנכנס אליו, בחנוכה תשכ"ט, הבחין כי הוא מתעסק שעות ארוכות ואף ימים שלמים בהכנת הנרות. לוקח היה את הפתילות ממנורה של נפט, מפרק אותן לחוטם ויוצר מהן פתילות חדשות, ראייתו כבר היתה חלשה למדי והמלאכה קשתה עליו ביותר, וכל זאת עוד מלבד הכוונות שנקוה בידיו, כשהיה מטיב את הנרות. אולי ירשה לי לעשות הפתילות עבורו? בקש התלמיד, אך רבי שלמה ענה: אם חייתי שנה כדי להגיע למצוה הזו, זה לא פשוט. איך אפשר לתת למישהו אחר שיעשה זאת במקומי?

ספר "ומתוך האור חנוכה"

הנחת מים תחת השמן, רמז שגברו ישראל על האומות ומה טוב להדליק בנרות הללו כמו שנוהגים ברוב בתי כנסיות שנותנין בהם מים ושמן למעלה, להורות על הנס שבו גברו ישראל שנמשלו לשמן, על האומות שהם מים הזידונים.

כף החיים (סימן תרעא אות לב)

"אב או אח", מוסיף והולך או פוחת והולך

בתחילת פרשת ויגש נאמר: "אדוני שאל את עבדיו לאמור היש לכם אב או אח" (בראשית מד. יט) אומר רבי מרדכי מקאזמיר זצ"ל שטמון כאן רמז נפלא למחלוקת

וכבר במגילת תענית קתני דיני חנוכה והם הברייתות שהביאו בש"ס, ומשום הכי לא הוצרך רבי לשנות דיני חנוכה.

ספר "אוצרות התורה חנוכה"

הלכה: זמן הדלקת נרות חנוכה

נחלקו הפוסקים בזמן הדלקת נרות חנוכה. יש אומרים שזמנה היא מיד עם תחילת שקיעת החמה, ודעת השו"ע שזמנה הוא בצאת הכוכבים. הנהוג כדעה הראשונה, ולא הדליק עד שהגיע זמן צאת הכוכבים, יתפלל קודם תפילת ערבית, ואחר כך ידליק נרות חנוכה. והנהוג להדליק תמיד אחר תפילת ערבית, יכין את השמן והפתילות מבעוד מועד על מנת שלא לאחר כ"כ בהדלקת הנרות.

ספר "מצות נר איש וכויתו"

פתגם: יום אחד יכול להיות ארוך כמו שבוע, ושבוע יכול להיות כמו יום אחד.
ספר "שמחלה"

חקירה: חנוכה כל הימים הם מצוה אחת כוללת, או שכל יום הוא מצוה נפרדת (צפנת פענח)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: רפואה מהירה: רבי מאיר שפירא ראש ישיבה "חכמי לובלין" שהה פעם בעיר לודז. הזמין אליו את אחד הגבירים הידועים בעיר, כדי להתרימו לטובת ישיבתו. שלח לו הגביר פתק, כי הוא חולה ומרותק במיטתו. רבי מאיר שידע מה טיב ה'מחלה' שתקפה את הגביר, הטריח את עצמו ובא אל הגביר ה'חולה', ומצאו כמובן ברי ורענן. עתה, אמר לו רבי מאיר, עליך להגדיל תרומתך כמה וכמה מונים. מדוע? השתאה הגביר? השיב לו רבי מאיר: וכי איזה רופא היה מרפא אותך לאלתר כמוני.

ספר "חד וחלק" חלק ג' (דף ק')

שבת שלום, חנוכה שמח

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, אברהם בן רבקה, מאיר בן גבי זווירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, ששא בנימין בין קארין מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, רבקה בת ליוזא, רישירד שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, יעקב בן אסתר, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטיין היימה שמחה. זיווג הגון לאלודי רחל מלכה בת חשמה. זרע של קיימא לבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'ייזל לאוני. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה.

בית שמאי ובית הלל בהלכות הדלקת נר חנוכה. כי הנה בגמרא (שבת כא:) הובאה מחלוקת בית הלל ובית שמאי כמה נרות מדליקים בכל יום: בית הלל סוברים שביום הראשון מדליק אחד מכאן ואילך מוסיף והולך, ובית שמאי סוברים שביום הראשון מדליק שמונה ומכאן ואילך פותח והולך. וזה רמז הכתוב: **"היש לכם אב או אח"**, היינו היאך אתם סוברים, האם לדעתכם סדר ההדלקה צריך להיות בבחינת **"אב"**, ביום ראשון א' וביום שני ב' כדברי בית הלל שמוסיף והולך, **"או אח"**, או שצריך להדליק ביום א' ח' נרות וביום ב' ז' נרות, כדברי בית שמאי שפותח והולך. **"ונאמר אל אדוני יש לנו אב"**, פרוש: הננו פוסקים כבית הלל שצריך להדליק ביום הראשון א' או ביום השני ב', כדי להיות בכל יום מוסיף והולך במצוות.

ספר "ומתוך האור חנוכה"

טעם שלא הוזכר נס חנוכה במשניות

כתוב בספר **"טעמי המנהגים"** בשם הגאון בעל **"חתם סופר"** מהו הטעם שנס חנוכה לא נזכר כלל במשנה? לפי שרבינו הקדוש מסדר המשנה היה מזרע דוד המלך, ונס חנוכה נעשה ע"י בית חשמונאים שתפסו המלוכה ולא היו מזרע דוד, וזה הרע לרבינו הקדוש, ובכתבו המשנה עפ"י רוח הקודש, נשמט הנס מחיבור, וכן כתב ב**"שדי חמד"** (מערכת חנוכה אות ד). בספר **"בית נפתלי"**, כתוב **בהגהת בן המחבר**, ששמע לתרץ באופן אחר עפ"י מה שכתב הרמב"ם (בפירוש המשניות מנחות פ"ד): מדוע לא מצינו משניות העוסקות במצוות ציצית תפילין ומזוזה? אלא ביאר, לפי שהיו דברים מפורסמים בזמן חיבור המשנה והיו דיניהם ידועים, ואין ענין בהם נפלא משום אדם.

בספר **"שפתי צדיק"** ביאר באופן אחר, עפ"י דברי **"חידושי הרי"ם"**, שנתקשה מה היה כ"כ הפלגת הנס שנתברך השמן, הלא מצינו שאמר רבי חנינא בן דוסא מי שאמר לשמן וידליק יאמר לחומץ וידליק ודלק החומץ, ואם ביחיד יש נס כזה ק"ו לרבים? ותירץ שהשמן של המנורה הוצרך להיות משל ציבור, וכל אחד מישראל היה צריך שיהיה לו חלק בו, וזה היה הנס הגדול שהיו כל ישראל ראויים לנס. לפי זה יש לומר דכלל ישראל ידעו מזה שהיו במצב ירוד ושפל מאוד, והקב"ה עשה מהם חיבה יתירה שיהיו כולם ראויים לנס, על כן כולם מעצמם ומדעתם קבעו ועשוהו יו"ט בהדלקה והלל והודאה. לכן לא רצה רבינו הקדוש לכתוב הלכה זאת במשנה, שאז היה נשמע שהוא כמו כל דברי רבותינו, שהם הרגישו שצריך לעשות יום טוב והורו לישראל לעשות כן. עוד מצאתי שבשאלה זו עמד **החיד"א** וז"ל: ואני שמעתי דנזרקה מפי החבורה חקירה, אמאי רבינו הקדוש לא שנה במשנה דיני חנוכה כי אם כלאחר יד במסכת מגילה בחנוכה הנשיאים, ובמסכת ב"ק אם הניח נר חנוכה בחוץ פטור. והיה לו לשנות לפחות פרק אחד מדיני חנוכה. נענה הרב יוסף בן סמון ואמר: דמגילת תענית נשנית קודם המשנה,

יוסף גרמון כולל עקס לע בען
לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:
germon73@hotmail.fr
ניתן למצוא את העלון
www.kollel-aixlesbains.fr